

πραγματοποιηθῶσι· βελτιώσεις θὰ ἐπέλθωσι διὰ τῆς ἐνώσεως.» Καὶ τέλος ἡ Προστασία ἰδοῦσα τὸ ἀδύνατον τῆς διατηρήσεως αὐτῆς ἐν Ἑπτανήσῳ, ἀπῆλθε. Καὶ ἀληθὲς μὲν, ὡς ὁ κ. Μ. λέγει, ὅτι ῥητῶς πρότασις συνταγματικῶν μεταρρυθμίσεων δὲν ὑπεβλήθη ἐν τῇ IB'. Βουλῇ· ἀλλὰ τοιαύτη τάσις ἀνεπτύσσετο διὰ τῶν βελτιώσεων τοῦ τρόπου, τάσις πραγματικὴ, ὡς πολλάκις οἱ ῥιζοσπάσται ἡλίου φαεινότερον ἀπέδειξαν, οὐχὶ ὑποτιθέμενοι, ὡς ὁ κ. Μ. λέγει. «Δὲν ἀπέκρουον, λέγει, ὁ Μ., πλὴν ὅ,τι ἡδύνατο εἰς ἀνακούφισιν τῶν δεινῶν τῆς πατρίδος τουτέστιν εἰς πᾶσαν ἐφικτὴν βελτίωσιν τῆς ἀθλίας τῶν πραγμάτων καταστάσεως νὰ συντελέσῃ». Ἀλλ' ἐρωτῶμεν· αἱ ὑπὸ τῶν ῥιζοσπαστῶν προτεινόμεναι οἰκονομίαι ἐβελτίωνον τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων ἢ τὴν ἐχειροτέρευον; Ἐὰν δὲ τὴν ἐβελτίωνον, ὡς πᾶς σῶφρων ἀπαντᾷ, διατί κατεψήφισον αὐτῶν;

Ἐὰν δὲ ἐν τῇ IB'. Βουλῇ μετὰ τῶν ῥιζοσπαστῶν συνετάσσοντο καὶ τινες βουλευταὶ διακριθέντες ἄλλοτε ὡς μεταρρυθμισταὶ καὶ καταχθόνιοι, τοῦτο ἔπραττον διότι ἐποιοῦν τὴν ἀνάγκη φιλοτιμίαν, ὅπως ἐν τῇ δωδεκάτῃ ὥρᾳ πωλήσωσιν ἐθνισμόν, ἢ οἰκτρῶς ἠπατῶντο νομίζοντες ὅτι ἡ ὑφισταμένη κατάσταση ἤθελεν ὠφελήσῃ τὰ σχέδιά των. Ὅπωςδὴποτε ἡ δημοσία γνώμη καλῶς διεγίνωσκε τότε τοὺς βουλευτὰς ἐκείνους.

Τελευτῶντες λέγομεν ὅτι σεβόμεθα μὲν τὸν γενναῖον χαρακτήρα τοῦ κ. Ζερβοῦ καὶ τοῦ κ. Μαρμεροράτου μέχρι τοῦ 1861 καὶ τὰ δεινὰ ἃ χάριν τῆς ιδέας των ὑπέστησαν ἀναγνωρίζομεν, πεπείσμεθα ὅμως ὅτι ἡ ἱστορία τῆς ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος δὲν θὰ λαλήσῃ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐνθουσιασμοῦ περὶ αὐτῶν μέχρι τῆς τελευταίας αὐτῆς σελίδος.

Ἐν Μονάχῳ τὸν Μάρτιον τοῦ 1878.

ΣΗ. Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΦΡΟΥΡΙΟΥ ΤΟΥ «ΑΓΙΟΥ ΔΟΝΑΤΟΥ» I.

Ὁ σοφὸς Ἀκαδημαῖκός τῆς Γαλλίας κ. Α. Maury ἐν τῷ πονήματι αὐτοῦ *Histoire des religions de la Grèce antique*², πραγματευόμενος τὰ ἐν Θεσπρωτίᾳ μυθολογούμενα ὀνόματα Στυγός, Ἀχερουσίας, Ἀχέροντος, Κωκυτοῦ, καὶ Ἀἰδωνέως κλ. κλ. ἐν ὑποσημειώσει, ἀναφερομένη εἰς τὴν κατ' αὐτὸν Ἀἰδωνίαν, ἐπαρχίαν Θεσπρωτίας (canton le nom d'Aïdonie, ὡς λέγει αὐταῖς

1 Τὸ φρούριον τοῦτο νῦν ἐστὶ κατεστραμμένον· τὸ δ' ὄνομα διασώζεται εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ἣτις καλεῖται Παραμυθία, ὡς θέλομεν ἰδεῖν παρακατιόντες· συμπεριλαμβάνεται δὲ εἰς τὰς ἐντεῦθεν τοῦ Θυάμιδος χώρας, τὰς ὑπὸ τῆς Βερολινιακῆς συνθήκης τῇ Ἑλλάδι παραχωρηθείσας.

2 *Histoire des religions* κλ. Τόμ. Α' σελ. 539 κέξ. Paris 1857 σημ. 1.

λέξεσιν) ἐπιπροστίθῃσι τὰ ἐπόμενα· «ce nom se conserve encore dans celui
 »d'Aïdonat donné au canton et au fleuve, dont la légende populaire a fait
 »Saint-Donat (Ἅγιος Δονάτος), auquel sont consacrées les églises de Souli
 »et de Glycys. (Mézières, de fluminibus inferorum, p. 26. Paris, 1853).
 »Une légende, dans laquelle on reconnaît des souvenirs de la croyance anti-
 »que, rapporte que Saint-Donat combattit un *Dragon infernal*». Εἰς
 ταῦτα φαίνεται σύμφωνος καὶ ὁ σοφὸς Γερμανὸς Πρέλλερ¹. Τὸ ὄνομα Ἀἰδω-
 νία ἀπαντᾷ καὶ εἰς τὸ χρονικὸν Δρυοπίδος², ἀποδιδόμενον τῇ ἐπαρχίᾳ
 ταύτῃ, ὡς καὶ τὸ τῶν κατοίκων, Ἀἰδονίων.

Περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ φρουρίου Ἀγίου Δονάτου, καὶ τῆς ἀνεγέρσεως
 αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, ἀναγινώσκονται παρὰ Προκοπίου
 τῷ Καισαρεῖ εἰς τὸ περὶ Κτισμάτων τοῦ Ἰουστινιανοῦ πόνημα αὐτοῦ τὰ
 ἐπόμενα· «ἐν δὲ τῇ πελκιᾷ Ἡπεύρῳ νέα μὲν φρούρια ἐγένετο τάδε·

»Παρμός

»Μουρκίαρα

»Ὀλβος

»Κάστινα

»Κιόνιν

»Γενύσιος

»Μαρκιαννά³

»Πέρκος

»Ἀλγος

»Μαρμάρατα

»Κείμενος

»Λίστρια

»Ἐηροποτώης

»Πετρωνιαννά

»Εὐρώπη

»Κάρμινζ

»Χίμαϊρα⁴

A. »Τοῦ ἁγίου Σαβίνου, καὶ ἐν φρουρίῳ
 κώμῃ κινστέρινα

»Ἡλεγα

»Μάρτιος

»Ὀρόνοια

»Πέζιον

»Ἀδχνα

»Ὀνχλος

Ἀνενεώθη δὲ τάδε·

»καὶ ἀπὸ Ἰουστινιανουπόλεως καὶ Φω-
 τικῆς φρούρια δύο τοῦ ἁγίου Δονάτου

»Συμφύγιον

B. »Προναθιδόν

»Ἡδωνες

»Κάστελλον

¹ Preller, Griech. Mytholog., tom. I. p. 509.

² Σελ. 14—15 κέξ. ἔκδοσις. Ἀθηνῶν. Τὸ χρονικὸν τοῦτο ἐξεδόθη πρῶτον ὑπὸ Pouqueville. Voyage dans la Grèce, Paris 1820—1821. Τόμ. V. σ. 357. Δεύτερον δὲ ὑπὸ τοῦ Bekker. Historia politica et patriarchica Cypriens. Epirotica Bonn. 1849, σ. 263, καὶ τρίτον ὑπ' ἐμοῦ ἐν Ἀθήναις τελευταίον δαπάνῃ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ. 1871. (Ἰδὲ «Νεοελληνικά Ἀνάλεκτα» τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ. Τόμ. Α', Μέρος Β', Ἀπρίλιος 1871. Φυλλάδιον Α').

³ Μαρκάταις σήμερον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Φιλιατῶν πέραν τοῦ Θυάμιδος.

⁴ Χίμαϊρα, πρωτεύουσα τῆς νῦν Χειμάρρας.

»Βουλιβίξ

»Πάλυρος

»Τράνα¹»Ποσειδών²»Κολοφωνία³

Ἐκ τοῦ χωρίου τούτου μανθάνομεν, ὅτι δύο φρούρια, τῷ ὀνόματι τοῦ ἁγίου Δονάτου ἰδίᾳ τετιμημένα, ἐδείματο ὁ Ἰουστινιανὸς σὺν τοῖς ἄλλοις φρουρίοις ἐν Ἡπείρῳ, τὸ φρούριον τῆς Ἰουστινιανουπόλεως καὶ τὸ φρούριον τῆς Φωτικῆς. Καὶ τὸ μὲν τῆς Ἰουστινιανουπόλεως εὕρισκετο ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀργυροκάστρου, παρὰ τῇ πρότερον καλουμένῃ Ἀδριανουπόλει, κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ τούτου τοῦ Προκοπίου λέγοντος τάδε· «οὕτω συνεχῇ τὰ ἐρούμεντα »ἐν τοῖς χωρίοις ἀπεργασάμενος (Ἰουστινιανὸς), ὥστε ἀγρὸς ἕκαστος ἢ φρούριον ἀποτετόρνευται, ἢ τῷ τετειχισμένῳ πρόσκεινός ἐστιν, ἐνταῦθα τε καὶ »ἐν τῇ Ἡπείρῳ, τῇ τε Νέᾳ καὶ Παλαιᾷ καλουμένῃ, οὗ δὴ καὶ πόλις αὐτῷ »πεποιήται Ἰουστινιανούπολις ἢ πρότερον Ἀδριανούπολις καλουμένη»⁴. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀνεφάνη πάλιν τὸ ἀρχαιότερον ὄνομα Ἀδριανούπολις, κατὰ Ὀρδερίκον⁵ οὗτινος μνείαν ποιεῖται καὶ ὁ Παλμέριος⁶. Ἄλλὰ διὰ τί τοῦτο ἐγένετο, μένει ἀγνωστον. Πολλοὶ φρονοῦσιν, ὅτι ὑπὸ τὸν σημερινὸν τίτλον τοῦ Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως, οὕτω καλουμένου καὶ ὑπογραφομένου, ὑποκρύπτεται τὸ τῆς Ἀδριανουπόλεως. Τοῦτο φαίνεται παραδεχόμενος καὶ ὁ ἐν τῷ Ἑθνικῷ ἡμῶν Πανεπιστημίῳ καθηγητῆς, κ. Δ. Χ. Σεμιτέλος ἐν τοῖς Ἡπειρωτικοῖς αὐτοῦ⁷, καὶ ὁ καθηγητῆς κ. Πάλλης⁸. Ἀλλ' ἀμφότεροι οἱ σοφοὶ οὗτοι ἄνδρες, μὴ ἐπισκεφθέντες ἐπιτοπίως τὰ μέρη ἐκεῖνα, ὡς πρὸς τὴν θέσιν, ἐν ᾗ ἔκειντο αἱ πόλεις αὗται, φαίνονται μὴ ἀποφαινόμενοι ἀκριβῶς. Ἡ ἐπιτόπιος ἔρευνα καὶ ἐξακρίβωσις εἶναι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν λύσιν τῶν τοιούτων τοπογραφικῶν ζητημάτων, ὡς ἄλλοτε ἀπεδείξαμεν γράψαντες παρκτηρήσεις τινὰς ἐπὶ τῶν χωρογραφικῶν μελετῶν τοῦ κ. Πάλλη.⁹ Σήμερον δὲν σώζεται τὸ ὄνομα τοῦ

¹ Τὸ φρούριον τοῦτο ὑπάρχει ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀργυροκάστρου, ἀλλὰ κατεστραμμένον· τὸ δ' ὄνομα αὐτοῦ θεσώθη παρὰ τῇ ἐγγύς κειμένῃ κώμῃ, καλουμένῃ Τρανοσίστα, ἧς ἄνωθεν ἐπὶ λόφων ὑπῆρχε τὸ πάλαι ἢ ἀρχαία πόλις Γέρμα, ἧς τὰ ἑλληνικὰ εἰρήπια πρῶτος ἀνεκάλυψε, ὡς καὶ τῆς Δρυϊνουπόλεως· ἀλλὰ περὶ τούτων ἀπάντων θέλω γράψαι ἄλλοτε ἰδίαν πραγματείαν.

² Ἐπὶ Λυκουρσίου, περὶ οὗ εἰς πλάτος ἐπραγματεύθημεν ἐν Παρνασσῷ Β', 636 (τεύχ. Δεγούστου 1878).

³ Προκαπ. Καισαρ. περὶ κτισμάτων [Ἰουστινιανοῦ]. [Βιβλ. IV κεφ. δ' ἐκδ. παλαιὰ Παρισίων.

⁴ Αὐτόθ. βιβλ. IV σελ. 439. Ἔκδ. Βενετ. 1729. καὶ Παρισίων 1648.

⁵ Ὀρδερικ. Ἱστορ. βιβλ. ΙΚ.

⁶ Παλμερίου Γεωγραφ. p. 258.

⁷ Ἡπειρωτικῶν βιβλ. Α' κεφ. Ε', § 37 σημ. 49 σελ. 58. Ἔκδ. Βερολίνου 1854.

⁸ Μελέται ἐπὶ τῆς ἀρχαίας χωρογραφίας καὶ Ἱστορίας τῆς Ἡπείρου. Ἀθην. σελ. 6.

⁹ Ἐπιστάσιαι κριτικαὶ περὶ Δωδώνης. Ἐν Πάτραις 1866. Ἐν αὐταῖς ἐμπεριέχονται καὶ

φρουρίου τοῦ ἁγίου Δονάτου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀργυροκάστρου, ὅπως σώζε-
ται τὸ τοῦ τῆς Φωτικῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Παραμυθίας, καὶ φαίνεται κατε-
στράφη τὸ φρούριον πολὺ ἐνωρίς, ὥστε δὲν ἐρριζοβόλησεν εἰς τὴν συνείδησιν
τοῦ λαοῦ τῆς Θεσπρωτίας, παρ' ᾧ ὁ ἅγιος Δονάτος ἐορτάζεται δημοτελέ-
στατα κατὰ πᾶσαν κώμην καὶ πόλιν αὐτῆς τῇ λ' Ἀπριλίου ἐκάστου ἔτους.

Τὸ δὲ τῆς Φωτικῆς εὕρισκετο ἐν Παραμυθίᾳ ἐπαρχίᾳ τῆς Θεσπρωτίας,
ὅπως εἰς πλάτος ἐξεθέμεθα ἄλλοτε ἐν τῷ πρὸς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἑται-
ρίαν Ἀθηνῶν ὑπομνήματι ἡμῶν, ὅπερ ἔπειτα τῇ συστάσει τῶν γεραρῶν δι-
δασκάλων τοῦ γένους, τοῦ κειμνήστου Κωνσταντίνου Ἀσωπίου καὶ τοῦ ἔτι
ἐπιζώντος Φιλίππου Ἰωάννου, ἐδημοσιεύθη ἐν Πανδώρα¹. ὅθεν περιττὸν νῦν
ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα τὰ αὐτὰ περὶ τῆς θέσεως τῆς Φωτικῆς καὶ τοῦ ἐν
αὐτῇ φρουρίου τοῦ ἁγίου Δονάτου.

Ἀλλὰ τίς ἐστὶν οὗτος ὁ ἅγιος Δονάτος, οὗπερ τῷ ὀνόματι ἐτιμῆθη τὸ
φρούριον τῆς Φωτικῆς; καὶ τί ἐπὶ πλέον συνετέλεσεν, ὥστε νῦν καταστῇ
τοσοῦτον σεβαστὸν καὶ προσφιλὲς παρὰ τῷ λαῷ συμπάσης τῆς Θεσπρωτίας
τὸ ὄνομα αὐτοῦ!

Ἴδού τι ἀπαντῶμεν περὶ τούτου παρὰ τῷ Σωζομένῳ.

«Κατὰ δὲ τοῦτον πολλοὶ πολλαχοῦ τῆς Οἰκουμένης ἐν ἐπισκόποις διέπρε-
πον, ὡς Δονάτος ὁ Εὐροίας τῆς Ἠπείρου, ᾧ δὴ πολλά τε καὶ ἄλλα τεθαυ-
ματουργεῖσθαι μαρτυροῦσιν οἱ ἐπιχώριοι, μάλιστα δὲ περὶ τὴν ἀναίρεσιν
τοῦ δράκοντος, ὃς περὶ τὰς καλουμένας Χαμαιγεφύρας παρὰ τὴν λεωφόρον
ἐφώλευε, καὶ πρόβατα καὶ βόας, ἵππους τε καὶ ἀνθρώπους καὶ ἄλλα ἐξήρ-
παζεν· οὐ γὰρ ξίφος ἢ δόρυ φέρων οὐδὲ ἄλλο τι βέλος ἔχων ἐπὶ τούτῳ τὸ
θηρίον ἦλθεν· ἀλλ' ὡς ἤσθετο καὶ τὴν κεφαλὴν ὡς ἐφορμήσον ἐξανέστησεν,
ἀντιπρόσωπον αὐτῷ εἰς σταυροῦ σύμβολον τὸν ἀέρα τῷ δακτύλῳ κατεσή-
μανε καὶ ἐπέπτυσεν· τὸ δὲ τὸν σίελον εἰς τὸ στόμα δεξιόμενον αὐτίκα κατέ-
πεσε, καὶ νεκρὸν κείμενον οὐ μεῖον τῶν παρ' Ἰνδοῖς ἱστορουμένων ἐρπετῶν
ᾠδισφάνη τὸ μέγεθος· ἀμέλει τοι, ὡς ἐπυθόμην, ὑπὸ ζεύγεσιν ὀκτὼ εἰς τὸ
πλησίον πεδίον ἐξελκύσαντες αὐτοὶ οἱ ἐπιχώριοι κατέκαυσαν, ὅπως μὴ δια-
σκαπεῖς τὸν ἀέρα λυμανεῖται, καὶ λοιμώδη νόσον ποιήσῃ. Δονάτῳ δὲ τούτῳ
τάφος ἐστὶν ἐπίσημος, εὐκτήριός τε οἶκος ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἐπωνυμίαν ἔχων·
περὶ τοῦτον δὲ πηγὴ ὑδάτων πολλῶν, ἣν οὐ πρότερον οὔσαν, εὐξαμένου
αὐτοῦ, τὸ θεῖον ἀνέδωκεν· ἦν μὲν γὰρ οὗτος ὁ χῶρος παντελῶς ἄνυδρος· ἐξ
οὐδοιπορίας δὲ ποτε ἐνθάδε παραγενόμενος, λέγεται, τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἀπορίας
οὕδατος παλαιπωρουμένων, τῇ χειρὶ τὴν γῆν λαχρήνας εὐξασθαι· ἅμα δὲ τῇ
νεύχῃ ἀφθονον ἀναβλύσαι ὕδωρ, καὶ ἐξ ἐκείνου μὴ διαλιπεῖν. Ἀλλὰ τῶν δε-
μὲν μάρτυρες οἱ τὴν Σωρείαν οἰκοῦντες, κώμην Εὐροίας, καθ' ἣν τάδε

αἱ παρατηρήσεις μου ἐπὶ τῶν χωρογραφικῶν, περὶ ὧν ἀνωτέρω ὁ λόγος, καὶ ἐκεῖ ἐν σελ. 14
κῆξ. ὑποδεικνύονται αἱ θέσεις τῆς τε παναρχαίας πόλεως Δρυὸς καὶ τῆς Ἀδριανουπόλεως.

¹ Τόμ. ΙΘ', 465 (φυλλάδ. 456. Μαρτ. 15. 1869.)

πυνέβη»¹. Ἐκ τῆς ἀνωτέρω περιχοπῆς ἀρκούντως φωτίζομεθα, ὥστε νὰ ἐξιχνιάσωμεν τὰ διάφορα τοπογραφικὰ σημεῖα, τὰ ἐν αὐτῇ διαλαμβάνόμενα. Καὶ πρῶτον ἡ Σωρεῖα² ἢ Σωρωνεῖα, ὡς λέγεται παρὰ τῷ λαῷ, εὑρίσκεται ἐν τοῖς Νοτίοις πέρασιν τῆς ἐπαρχίας Δελβίνου παρὰ τὰ μεθόρια τῆς ἐπαρχίας Φιλιατῶν, ἐγγὺς δὲ τοῦ Πηλώδους λιμένος, κατὰ Στράβωνα³, ὅστις σήμερον κοινῶς λέγεται θάλασσα τῆς Λάσπης, ἐξ ἧς καταβαίνομεν εἰς Βουθρωτόν· δι' αὐτῆς διέρχεται καὶ ὁ κατὰ τὸν Βιργίλιον⁴ κελούμενος Σιμόσις ποταμὸς (νῦν δὲ Μπίστριτσα⁵) καὶ συνενῶν τὰς λίμνας (vīnagium) τὰς ἀνωθεν τοῦ Βουθρωτοῦ ἐκβάλλει εἰς τὸν λιμένα αὐτοῦ· ἀλλὰ περὶ τούτου ἄλλοτε θέλομεν γράφειν ἰδίᾳ. Ἡ κώμη Σωρεῖα ὑπάρχει κατεστραμμένη σήμερον· ἀλλὰ σώζεται ναὸς, οὔτινος, μεταποιηθέντος εἰς Χριστιανικὸν κατὰ σχέδιον Βυζαντινικόν, συντηροῦνται πολλὰ εἰρηπια, ἐξ ὧν ἄλλοτε ὁ ἐν Κερκύρᾳ Ἀγγλος Ἀρμοστής Μαίτλανδ, ἀφῆρπασε δύο ἐνεπιγράφους μεγάλους λίθους καὶ μετεκόμισεν εἰς Ἀγγλίαν. Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ γίνεται κατ' ἔτος πανήγυρις κατὰ τὴν 15 Αὐγούστου, ὅπου συρρέει πολὺ λαοῦ πλῆθος καὶ ἐκ τῶν δύο ἐπαρχιῶν Δελβίνου καὶ Φιλιατῶν. Διασώζεται δὲ καὶ ἡ πηγὴ, περὶ ἧς παρὰ Σωζομενῶ ὁ λόγος, ἀφθονον προχέουσα ὕδωρ· παρὰ τῇ ἀρχαίᾳ Σωρεῖᾳ συνωκίσθη νέα κώμη καλουμένη Καινούριον (πρὸς διάκρισιν, φαίνεται, τῆς ἀρχαίας), ἧς περ κάτωθεν περὶ ἡμίσειαν ὄρεα εὑρίσκονται αἱ Χαμαιγέφυραι (χαμογέφυρα κοινῶς λεγόμενα νῦν,) παρὰ τὴν λεωφόρον τὴν ἄγουσαν διὰ τοῦ πυκνοῦ καὶ συσκίου δάσους τῆς Σωρωνείας εἰς Βουθρωτόν· δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῶν Χαμαιγεφυρῶν ὑπάρχουσιν ἑλὴ ἀδιάβαστα οὐ μόνον τὸν χειμῶνα, ἀλλὰ καὶ τὸ θέρος· διὸ καὶ κατεσκευάσθησαν ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων αἱ χαμαιγέφυραι αὗται πρὸς εὐκολίαν τῆς συγκοινωνίας καὶ ὀνομάσθησαν οὕτω, διότι χαμηλαὶ εἰσι, μόλις ὀλίγον ἀνελκυνόμεναι ὑπερθεῖν τῶν λιμναζόντων ὑδάτων, ἐν οἷς, ὡς ἄλλη ὕδρα, ἐνεφύλγευεν ὁ δράκων ὁ ὑπὸ τοῦ ἀγίου Δονάτου θανατωθεὶς.

Δεύτερον ἡ Εὐροία⁶ ὡς πρωτεύουσα τῆς Σωρείας, βεβαίως πολὺ μικράν

1 Ἐκ τῶν τοῦ Ἑρμείου Σωζομενοῦ βιβλ. Ζ', κεφ. κβ' σελ. 103 κέξ. ἔκδ. Παρισίων. Τούτῳ σύμφωνα εἰσι καὶ τὰ τῆς ἡμετέρας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Μήνατα τοῦ Ἀπριλίου παρ' οἷς παριστᾶται ὁ ἅγιος Δονάτος, ἐπίσκοπος Εὐροίας, θανατώσας τὸν Δράκοντα παρὰ τὴν Σωρεῖαν κλπ. (Ἰδε Μην. Ἀπρίλ. λ'. ἔκδ. Βενετ.).

2 Τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπαντᾷ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, οἷον, ἐν Ἀρχαδίᾳ, ὡς λέγει ὁ Πausanias ἐν τοῖς δε' «Διαθήσῃ τε δὴ τὸν ποταμὸν (Ἀἰδῶνα), καὶ ἐπὶ ὄρυμόν ἀφίξῃ ἡ Σόρωννα διὰ τε Ἀργεαθῶν καὶ Λυκούρων κελουμένων καὶ Σκοτάνης» ἔχει μὲν δὴ ὁ Σόρων τὴν ἐπὶ Φωφίδος κλπ. (Ἀρχαδικ. βιβλ. VIII, σελ. 118—119).

3 Στράβ. Γεωγραφ. Ζ'. ἔκδ. Κυρκή.

4 Αἰνείαδ. βιβλ. Γ'. ante urbem in loco falsi Simoentis ad undam κλ. κλ. στίχ. 317—350.

5 Τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι ξενικόν· περὶ τοῦ ποταμοῦ τούτου ἄλλοτε θέλομεν γράφει ἐν ἐκτάσει.

6 Περὶ Εὐροίας ἀναγνώσθη ἄλλοτε πραγματεία μου καὶ ἐν τῷ Φιλολογ. Συλλόγῳ Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλ' ἔμεινεν ἀνέκδοτος· διότι ἀτυχῶς συγκατεκάη σὺν τῷ καταστήματι τοῦ Συλλόγου τούτου προκέρυσιν.

αὐτῆς δὲν ὑπῆρχεν, ἀλλ' ἐκεῖ που πλησίον, τοῦλάχιστον ἐν τῇ αὐτῇ διοικητικῇ περιφερείᾳ, ἦτοι παρὰ τὰς λίμνας, τὰς διασχιζομένας ὑπὸ τοῦ Σιμόντος, ὡς εἵπομεν ἄνωτέρω, ἐφ' αἷς συμβιβάζεται ἀριστα καὶ ἡ ἐξῆς περὶ τῆς Εὐροίας τοπογραφικὴ εἰκὼν τοῦ Καισαρέως Προκοπίου, ὅστις λέγει τὰ ἐπόμενα: «Ἀνενεώσατο δὲ (Ἰουστινιανὸς) Νικόπολιν τε καὶ Φωτικὴν καὶ τὴν »Φοινίκην ὠνομασμένην· αἱ δὲ αὗται πολίχναι, ἥ τε Φωτικὴ καὶ ἡ Φοινίκη ἐν τῷ χυαμαλῷ τῆς γῆς ἔκειντο ὑδασι περιρρεόμεναι τῇδε λιμνάζουσι. »Διὸ δὴ λογισάμενος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἀμύχανον εἶναι ἐπὶ στερρᾷς θεμελίων συνθήκης περιβόλους αὐταῖς ἀναστῆναι, αὐτὰς μὲν ἐπὶ σχήματος τοῦ αὐτοῦ εἶασε, φρούρια δὲ αὐτῶν ἀγχοτάτω ἐν τε ἀνάντει καὶ ἰσχυρῶς ὀρθίῳ ἐδείκνυτο. »*Ἦν δέ τις πόλις ἐνταῦθα ἀρχαία, ὑδασιν ἐπιεικῶς κατακορήσασα, ὀνόματός τε τῆς τοῦ χωρίου φύσεως· Εὐροία γὰρ ἀνέκαθεν ὠνομαζέτο. Ταύτης δὲ τῆς Εὐροίας οὐ πολλῷ ἀποθεν λίμνη κέχυται, καὶ νῆσος κατὰ μέσον ἀνέχει, καὶ λόφος αὐτῇ ἐπανέστηκε· διαλείπει δὲ ἡ λίμνη »τοσοῦτον, ὅσον τινα χῶρον ἢ ἀτραπὸν ἐν εἰσόδου μοίρᾳ τῇ νήσῳ λελεῖσθαι, ἐνθα δὴ βασιλεὺς τοὺς τῆς Εὐροίας μεταβιβάσας οἰκήτορας, πόλιν »ὀχυρωτάτην οἰκοδομησάμενος ἐτειχίστατο»¹. Σημειωτέον δ' ἐνταῦθα καλῶς, ὅτι ὁ ἅγιος Δονάτος ἦν ἐπίσκοπος τῆς ἀρχαίας Εὐροίας κατὰ τὸ 381 μ. Χ. ἔτος· ὁ δ' αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς κατὰ τὸ 550 μ. Χ. ἤκμαζεν, ὅτε καὶ τὰ διάφορα ἐν Ἠπειρῷ φρούρια εἰς χρονικὸν διάστημα μᾶλλον ἢ ἥττον ἐκτεταμένον ἀνήγειρεν· ὥστ' ἐν ἀκριβεστάτῃ νὰ εἴπῃ τις πότε μετεβίβασε τοὺς τῆς Εὐροίας οἰκήτορας εἰς τὴν νέαν, τὴν ὀχυρωτάτην, τὴν ἐν τῷ νησιδίῳ ἐκείνῳ τῆς λίμνης κτισθεῖσαν Εὐροίαν, δὲν δύναται βέβαιον μόνον φαίνεται ὅτι 150 ἔτη μετὰ τὸν ἅγιον Δονάτον ἐγκατελείφθη ἡ ἀρχαία Εὐροία, καὶ συμφυκίσθη ἡ ἐπὶ τοῦ νησιδίου, ὡς εἴρηται, νεωτέρα. Καὶ τῆς μὲν ἀρχαιοτέρης τὰ εἰρεῖπια φαίνονται παρὰ τῇ κώμῃ Βροίτῃ, τῆς δὲ νεωτέρας ἐπὶ τοῦ νησιδίου. Κατὰ δὲ τὸ 604, ὅτ' ἐπίσκοπος Κερκύρας ἦν ὁ Ἀλκισίων, ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Εὐροίᾳ ἐπίσκοπος ἦν ὁ Ἰωάννης, ὅστις, κατὰ τὸν σοφὸν Μουστοξύδην², ἔνεκα τῶν συχνῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων ἐζήτησεν ἄσυλον ἐν τῇ κερκυραϊκῇ Κασσιώπῃ, ἀντικρὺ κειμένη, ὅπου κατέφυγε μετὰ τοῦ κλήρου τῆς Εὐροίας συμπαραλαβὼν καὶ τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Δονάτου· μάλιστα δ' ἦλθεν εἰς διαφοράς ἔπειτα μετὰ τοῦ Ἀλκισίωνος θέλων ἀδίκως ὁ Ἰωάννης ἵνα σπετερισθῇ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς Κασσιώπης, ὥστε τὸ πρᾶγμα ἀνηνέχθη καὶ τῷ βασιλεῖ Μαυρικίῳ καὶ τῷ τότε πάπᾳ Γρηγορίῳ³. Ἡ Εὐροία ὡς ἔδρα ἐπισκόπου ἀπαντᾷ καὶ παρὰ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ ἐν*

¹ Προκαπ. Καισαρ. ἐνθ' ἄνωτ. Βιβλ. IV σελ. 439 ἔκδ. Βενετ. 1729 καὶ ἔκδ. Παρισ. 1648.

² Μουστοξύδ. Ἀρχὴ τῆς Κερκυραίων Ἐκκλησίας ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ Σάλπικτι Κερκύρας τοῦ 1856. Φυλλάδ. Η'. τοῦ Β'. ἔτους σελ. 62—63 κέξ.

³ Εὐαγγελ. Σάλπικτος Κερκύρ. ἐνθ' ἄνωτέρω.

τοῖς δὲ «ΙΒ'. ἐπαρχία παλαιὰς Ἡπείρου ὑπὸ ἡγεμόνα πόλεις ἰδ' μητρόπο-
 »λιν Νικόπολιν, Δωδώναν, Εὐροία, Ἀκτιον, Ἀδριανούπολιν, Ἀσσος, Φοινίκη,
 »Ἀγχιάσμος, Βουθρωτός (Βούτριτος), Φωτική, Κέρκυρα νήσος, Ἰθάκη νή-
 σος»¹. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὑπάρχει μεταξὺ τῶν σοφῶν ὑπόνοια ὅτι ὁ Πορφυρογέννητος
 ἀντέγραφεν ἀπλῶς τοῦ Ἱεροκλέους τοῦ Γραμματικοῦ τὸν Συνέκδημον εἰς τὸ
 περὶ Θεμάτων τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας πόνημα αὐτοῦ ἀδιαφορῶν περὶ
 τῆς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ συντηρήσεως ἢ μὴ τῶν πόλεων τῆς Ἡπείρου, περὶ
 ὧν ὁ λόγος ἐν τῇ συγγραφῇ αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ἡ μαρτυρία αὐτοῦ δὲν ἔχει
 τὴν ἀνάλογον βαρύτητα, καὶ δὲν περιβάλλει τὴν τότε πιθανὴν συντήρησιν
 τῆς Εὐροίας διὰ τοῦ ἀναλόγου κύρους τῆς ἐπιστήμης, τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ ἐν
 τοῖς ὑπὸ τὸ ὄνομα Λέοντος τοῦ σοφοῦ φερομένοις καταλόγοις τῶν ἐπισκόπων
 οὐδόλως γίνεται μνεία τῆς Εὐροίας, ἐν ᾧ περὶ Φωτικῆς παρ' ἣ τὸ φρούριον
 τοῦ ἁγίου Δονάτου ὑπῆρχεν, ὡς ἀπεδείξαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ὁμοῦ μετὰ
 τῶν ἄλλων πόλεων ἀναφέρεται, ὅτι ὑπήγετο ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Ναυ-
 πάκτου².

Ἐκ πάντων τούτων συνάγεται, ὅτι ἡ Εὐροία ἦν κατεστραμμένη κατὰ τὰς
 ἐποχὰς ταύτας, καὶ δὲν ἐστάθη δυνατόν νὰ ἀνεγερθῇ, καθόσον αἱ δυστυ-
 χίαι καὶ καταστροφαι τῆς Ἡπείρου ἐπετείνοντο, ἐξ ὧν κατεστράφησαν εἰς τὸ
 παντελές αἱ πλεῖσται πόλεις αὐτῆς, οἷον, Φοινίκη, Βουθρωτός, Φωτική, Νι-
 κόπολις, καὶ ἄλλαι πολλαί, ὧν τὰ εἰρηπια εἶναι ἤδη τὸ ἀντικείμενον τῶν
 ἀρχαιολόγων.

Καὶ τὰ μὲν εἰρηπια τῆς Εὐροίας, ἐπειδὴ ἡ ὀθωμανικὴ κυβέρνησις ἐνεκα
 πολιτικῶν λόγων μὲ ὑπέβλεπε, δὲν ἔλαβον τὸν καιρὸν νὰ ἐξετάσω λεπτομε-
 ρῶς, ὅπως ἀπαιτεῖ ἔρευνα ἐπιστημονικὴ· τὰ δὲ τῆς Φωτικῆς (Παραμυθίας
 νῦν) ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν καὶ ἐξηρένησα ὅσον τὸ δυνατόν ἐν ἀκριβεῖ· ἔχου-
 σι δὲ ὧδε: Εἰς ἀληθῶς ἀνάντες καὶ ἰσχυρῶς ὄρθιον μέρος, καθὰ λέγει ὁ
 Προκόπιος, ἐδείματο τὸ φρούριον ὁ Ἰουστινιανός, ὅπερ καὶ ὡς ἀκρόπολις ἐθεω-
 ρεῖτο τῆς κήτωθεν τοῦ μέρους τούτου ἐπεκτεινομένης πόλεως· τοῦ φρουρίου
 τούτου καὶ σήμερον ἔτι οὐκ ὀλίγοι πύργοι καὶ τείχη διασώζονται κατὰ τὴν ἀ-
 νωφερῇ καὶ τῶντι ὀρθίαν θέσιν τῆς πόλεως, ἐξ ἧς δύναται τις νὰ θεᾷται σύμπα-
 σαν τὴν πεδιάδα μέχρι Φαναρίου καὶ Γλυκέως· ἐν δὲ τῷ χώρῳ τῆς ἀκρο-
 πόλεως παρατηροῦνται πλεῖσται ὅσαι ἡμίθρυστοι ἀρχαῖαι στήλαι διαφόρων
 οἰκοδομῶν, αἱ ἀνασκαφαὶ δύνανται νὰ διευκρινήσωσι κατὰ τε τὸ σχῆμα καὶ
 τὸ εἶδος, ὡσαύτως καὶ κατὰ τὴν ἐν χθαμαλῇ τῆς γῆς κειμένην πόλιν, κατὰ
 τὴν φράσιν τοῦ Προκοπίου, καὶ τὴν ὕδασι περιρρεομένην ἄλλοτε³, παρα-

⁴ Κωνσταντ. Πορφυρογεν. περὶ Θεμάτων ἐκδ. Βενετ. 1724· καὶ ἐκδ. Βεκαήρου, τόμ. Γ', σελ. 57.

⁵ Juris graeco-romani σελ. 88. Band. hist. Byzant. σελ. 240 — Χρονικ. Δρουσίδος ἐκδ. Ἀθηνῶν ἐν Νεοελλην. Ἀναλ. τόμ. Α' Μέρος Β' Φυλλάδ. Α' Γεωγραφ. Περιγρ. Ἡπείρου σελ. 49 καὶ 53.

⁶ Πολίτης δέ τις ἐκ Παραμυθίας διαχαράξας ὁχετοὺς κατὰ διαφόρους διεξόδους ἀπεξήρα-
 νε τὸ ἔδαφος καὶ ὠκοδόμησε καὶ λαμπρὸν βιομηχανικὸν κατὰστημα τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ

πληροῦνται πολλὰ ἐρείπια ἑλληνικά· ἐν δὲ τῇ θέσει τῇ καλουμένῃ *Λαμπο-
βίτρα* καὶ ἐρείπια ναοῦ Βυζαντιακοῦ, εἰς οὗ τὸ ἔδαφος ἀναφαίνεται μω-
σαϊκόν τι καλλιτέχνημα ἀξιοσπούδαστον. Ὁ ναὸς οὗτος ἐπὶ Βυζαντινῶν τι-
μώμενος ἐπὶ τῷ γενεσίῳ τῆς Θεοτόκου, ἐορταζομένῳ τῇ 7' Σεπτεμβρίου,
ὅτε καὶ ἐμπορικὴ πανήγυρις ἐγίγνετο, ἐφείλκετο τὸ σέβας ἀπάσης τῆς Θεσπρω-
τίας, ἐξ ἧς συνέρρεον τὰ πλήθη εἰς τὴν πανηγύριν ταύτην. Ἐν τῇ πανηγύ-
ρει ταύτῃ καὶ σήμερον γιγνομένη καὶ καλουμένη *Λάμποβον*¹ συρρέουσιν ἐξ
ὅλων τῶν μερῶν τῆς Ἡπείρου οἱ ἄνθρωποι πωλοῦντες καὶ ἀγοράζοντες βόας,
ἡμιόνους, πρόβατα, αἰγας κλπ. καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς Κερκύρας ἀκόμη καὶ τῶν
Παξῶν ἔρχονται χάριν ἐμπορίου. Τὸ δ' ὄνομα *Παραμυθία* μετεδόθη τῇ πόλει
ἐκ τοῦ ναοῦ τούτου ἴσως, μάλιστα ἐν καιροῖς τῶν διωγμῶν καὶ τῶν θλίψεων
τῶν χριστιανῶν, οἵτινες ἰδίᾳ ἐν τοιαύταις περιστάσεσι τῇ Θεοτόκῃ κατα-
φεύγουσιν, εὐρίσκοντες παραμυθίαν ἐν αὐτῇ καὶ ἀνὰπαυλάν τῶν ἡθικῶν αὐ-
τῶν περισπασμῶν. Καὶ ἐκ τούτου προῆλθον τὰ ὀνόματα αὐτῆς τῆς Θεοτό-
κου Ὁδηγήτρια, Προστάτρια κλπ., ὡσαύτως καὶ *Παραμυθία* τῶν θλίψεων,
καὶ *Παρηγορίτσα* ἐπὶ τὸ νεοελληνικώτερον, ὅπερ ἔμως ἴσως ἐκ τοῦ Παρα-
μυθία ἐξεγένετο ἐπεξηγηματικῶς ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ. Οὕτως ἀπαντᾷ
ἐν τῇ πόλει Ἄρτη ναὸς ἔχων τὴν ἐπωνυμίαν *Παρηγορίτσα*². Εὐκόλως ἐν-
νοεῖται ὅτι τοιαῦται περιστάσεις διέγραψαν τὸ ὄνομα Φωτικὴ ἐκ τοῦ κατα-
λόγου τῶν Ἡπειρωτικῶν ἀρχαίων πόλεων, καὶ οὕτω παρέμεινε τὸ τῆς Πα-
ραμυθίας. Ἀλλοτ' ἐν τῇ Φωτικῇ εὐρέθη καὶ χαλκοῦν τῆς Διώνης ἀγαλμα-
τιον φερούσης ἐπὶ κεφαλῇ περιστερᾶν, ὡς φάνετ' ἀπεικονισμένον εἰς Spec.
of anc. sculpt. Τόμ. II. σ. 23. Ἐν δὲ τῇ σημερινῇ πόλει τῆς Παραμυθίας
καὶ μάλιστα εἰς τὸν πρωτεύοντα αὐτῆς ναόν, παρὰ τὸ τεῖχος τὸ παρὰ τῷ
ἐγγυὲς κειμένῳ νεκροταφείῳ εὐρισκόμενον, ὑπάρχει ἐντετειχισμένη ἐπιγραφὴ
ἀρχαία, ἐπιτάφιος, ἣν ἐκ τοῦ ἐπιφανοῦς Ληκίου³ παρέλαβεν ὁ πολὺς Βοίκα-
χιος καὶ ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ corpus inscriptionum graecarum⁴ ἀλλ' ἀτε-
λῶς, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς συγκρίσεως καὶ παραθέσεως τοῦ κάτωθι καὶ ἀβ-
θις δημοσιευομένου κειμένου αὐτῆς, ἔχοντος οὕτως·

(Φ)ΛΛΙΠΟΝ ΕΥ . . .

ΦΙΝΑΚΟΥ □

ΙΟΥΚΟΥ

ΠΝΑΙΒΙΩ

Χ Ε ΧΑΙΡΕ .

καλουμένου τζ α μ ι κ ο υ, διότι λέγεται κοινῶς καὶ Τζ α μ ο υ ρ ι ᾶ ἡ Θεσπρωτία, καὶ οἱ
κάτοικοι αὐτῆς τζ α μ ι δ ε ς διὰ λόγους, οὓς ἄλλοτε ἄλλαχοῦ θέλομεν ἐκθέσειν.

1 Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔχει σχέσιν μὲ τὸ ὄνομα Λάμποβον, καὶ μὴν Ἀργυροκάστρου, πα-
τρίδα δὲ τοῦ ἀειμνήστου Ζάππα τοῦ τὰ Ὀλύμπια ἐν Ἀθήναις συστήσαντος· αἱ δὲ σχέσεις αὐ-
ταὶ θέλουσιν ἐν οἰκείῳ τόπῳ ἐκτεθεῖν.

2 Μουστροξίδ. Ἑλληνομνήμ. Τόμ. Α', φυλλ. V, σελ. 53.

3 Leake, itiner. graec. rept. τ. IV. tab. XXXIV. V. 169. καὶ σ. 62.

4 Vol. σ. 984. Βερολίνῳ 1843.

Αἱ ἐλλείψεις αὗται προῆλθον παρὰ τῷ ἀκριβεστάτῳ καὶ ὀξυδερκεῖ Ληκίῳ ἐκ τῆς ἐντειχίσεως, παρ' ἣ τὰ ἄκρα τοῦ λίθου κεκαλυμμένα ὑπὸ ἀσδέστου παρεκώλυον τὴν ἀκριβῆ αὐτῆς ἀνάγνωσιν, εἰς ἣν ὁμῶς ἡμεῖς προσέβημεν ἀφαιρέσαντες τῇ ἀδείᾳ τοῦ τότε Σ. ἐπισκόπου κ. Διονυσίου τὰ ἐπιπροσθοῦντα ἀλείμματα, τὰ διὰ τὴν πολυκαιρίαν σχεδὸν ἀπολιθωθέντα· εὗρομεν δὲ τὰ ἄκρα τοῦ λίθου τεθραυσμένα, καὶ οὕτω πάλιν μένει ἡ ἐπιγραφὴ ἐλλιπής.

Περὶ τὴν μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Παραμυθίας παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους, οὗ δπισθεν ὑπάρχει τὸ περίπυστον Σούλιον, εὐρίσκεται ἡ κώμη Βέλιαρη, κατηρημωμένη· ὑπάρχει δὲ τις μικρὰ μονὴ παρ' αὐτῇ· πότε κατεστράφη, ἄγνωστον· παράδοσις τις ὁμῶς παριστᾷ ὅτι οἱ κάτοικοι αὐτῆς διεσώθησαν περικλιθέντες εἰς τὴν ἀπαντικρὺ κειμένην νῆσον τῶν Παξῶν, ὅπου καὶ νῦν διατηροῦσι τὸ ὄνομα αὐτῆς πολλοί, ὡς ὁ κ. Βελιανίτης, Βουλευτὴς τῆς περὶ τῆς ὁ λόγος νήσου, ἐκ ταύτης τῆς κώμης, ὡς λέγουσιν, ἔχει τὴν ἐπωνυμίαν. Εἶναι δὲ περίπυστος διὰ τὰ παρ' αὐτὴν ἀξιοθαύμαστα Κυκλώπεια ἑρείπια, ἅπερ κινοῦσι τὸν θαυμασμόν τοῦ ἀρχαιοδίφου, ἰδίᾳ δὲ διασωζομένη τις χαμηλὴ πύλη, ἥς αἱ κολοσσαῖαι παραστάδες καὶ τὸ ἀνώφλιον ἐφελκύουσι τὴν προσοχὴν μετὰ μεγάλῃς περιεργίας διὰ τὸ ἰδιόρρυθμον αὐτῶν καὶ τὸ ἀρχαιοτρόπον· μήπως ἐνταῦθα ὑπῆρχον οἱ Ἑλινοὶ; περὶ ὧν Στέφανος ὁ Βυζάντιος λέγει ταῦτα· Ἑλινοὶ, ἔθνος Θεσπρωτικόν· Ῥιανὸς δ' Θεσσαλικῶν· καὶ Ἑλινία ἡ χώρα· ἔστι καὶ Σικελίας πόλις· τὸ ἐθνικὸν Ἑλινῖνος¹.

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο ἂν προστεθῇ τὸ Αἰολικὸν δίγαμμα F τὸ προφερόμενον παρ' ἡμῖν ὡς θ, τότε ἔχομεν τὸ σημερινὸν Βέλιαρη, κατὰ γένος θηλυκόν, προελθὸν ἐκ τοῦ ἀρχαιοτέρου Fέλινοι καὶ Fελινία. Ὡς γνωστὸν τοιαῦται ἀλλοιώσεις ὀνομάτων ἀπαντῶσι πλεῖστα ὅσαι παρ' ἡμῖν, ἰδίᾳ δὲ ἐν τῇ Μεσαιωνικῇ ὀνοματολογίᾳ ἡμῶν, ὥστε ἀπίθανος δὲν φαίνεται καὶ ἡ ἐξαλλοίωσις τοῦ ὀνόματος Ἑλινοὶ εἰς Βέλιαρη. Μέχρι τοῦ σημείου τούτου ἐπεξέτεινα τὰς ἐπιστημονικάς μου ἐρεῦνας· ἀλλ' ἡ ἐνωσις τῶν χωρῶν τούτων μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος, ὡς ὠρίσθη ὑπὸ τῆς συνθήκης τοῦ Βερολίνου, θέλει βεβαίως διευκολύνει καὶ τὰς ἐπιστημονικάς ἐρεῦνας, αἵτινες, ὡς γνωστὸν, συντελοῦσιν εἰς τὴν διευκρίνισιν καὶ διαφώτισιν ζητημάτων, ὧν ἡ λύσις ἐξαρτᾶται ἐξ ἐπιτοπίων ἐρευνῶν καὶ ἐξιχνιάσεων.

¹ Ἐγγραφὸν ἐν Θουρίᾳ κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1878.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ὁ ἐκ Δροδιανῆς τῆς Ἡπείρου, Σχολάρχης Θουρίας.